

HET TOPONIEM TOLMZAND

Hugo Lambrechts-Augustijns

Het is steeds interessant om de etymologische achtergrond van een toponiem of plaatsnaam te bestuderen. Achter de duinen van Vlissegem, gemeente De Haan, bevindt zich een kampeerterrein met de naam *'Tolmzant'*. De oude schrijfwijze van zand is duidelijk, maar wat betekent *'tolm'*. Tolmzand ontstond uit de uitdrukking *'t holmzand*, waarbij holm een dialectische vorm is van *helm*, een grassoort die veelvuldig aangeplant wordt in het duingebied. Helm- of duingras, *Ammophila arenaria*, is de meest voorkomende grassoort in onze duinen. Het is een uitstekende fixeerder van duinzand. Reeds in de oude duinreglementen geldt het aanplanten van helm als een loofwaardige praktijk en worden beperkingen opgelegd voor het oogsten en beweiden van het helmgras. Omdat in de Vlaamse dialecten de *h-* niet gearticuleerd wordt, klinkt die combinatie als *tolmzand*. Daarin wordt de *'t* niet langer als een lidwoord herkend, maar als beginklank van het substantief opgevat. In de taalkunde wordt zulke herinterpretatie van de woordgrens een *metanalyse* genoemd. De basisbetekenis is in feite *halm*, een stengel van verschillende, vooral gecultiveerde grassoorten. Het woord stamt af van het Germaanse *'halma'* waarop ook het Engelse *haulm* of loof van geoogste planten, het Duitse *Halm* en het Zweedse *halm* teruggaan. Een Indo-Europese verwant is o.a. het Griekse *kalamos*.

Bibliografie

- Devos, Magda, e.a., *Zeewoorden*, in: De Grote Rede, #46, september 2017, pp. 28-29.